

Posudek na diplomovou práci Jana Lhotáka Dějiny města Janovice nad Úhlavou do roku 1848. Historická monografie.

Práce Jana Lhotáka je zajímavým pokusem o lokální dějiny nevelkého západočeského města, která na jedné straně chce vyhovět zájmu lokálního publika, na druhé straně však si klade vyšší nároky, tj. podat lokální příběh na úrovni soudobého vědeckého poznání českých dějin. Autor se seznámil za tím účelem s naší teoretickou literaturou k regionálním dějinám a kriticky se s ní vyrovnal (stálo by ale za úvahu zmínit i fakt, že pod pojmem regionální dějiny se na rozdíl od většiny zemí u nás skrývají i dějiny lokální), dále podal fundovaný obraz přírodních podmínek okolí města a pak postupně probral prehistorii Klatovska a dějiny osídlování kraje a do tohoto širšího rámce zasadil počátky Janovic a pokusil se zachytit jejich vnitřní život ve středověku, zejména se však věnoval dějinám městečka v raném novověku, pro něž je dochováno mnohem více pramenů. Soustředil se při tom na několik problémových okruhů: duchovní a školské poměry, vztah J Janovicích k vrchnosti (zejména spor s vrchností v 70. l. 18. stol.), hospodářské poměry a poddanskou každodennost. Závěrečnou, velmi obsáhlou část práce pak tvoří městská topografie, v níž autor důkladně a spolehlivě vysledoval dějiny všech domů ve městě. Vytčeného cíle autor dosáhl vskutku vynikajícím způsobem. Dokázal využít ve své práci nejen současných odborných výsledků historické vědy, ale i věd přírodních, archeologie a toponomastiky (zvl. při studiu dějin osídlení), a to vše na úrovni soudobého bádání. V rámci vlastního historického poznání pak s úspěchem zvládl postupy dějin právních, hospodářských a sociálních, historické demografie i dějin kulturních, neboť v dějinách městečka se promítaly všechny sféry společenského dění, jež jsou předmětem zmíněných disciplin. Lze říci, že Lhotákova práce by mohla sloužit jako vzorová lokální monografie. Je samozřejmé, že v tak rozsáhlé a složité koncipované práci nebylo možno vyhnout se některým drobným nedopatřením a omylům, které však nijak nesnižují její hodnotu. Za problematické považují používat termínu „období druhého nevolnictví“ (s.20). Sám pojem druhé nevolnictví je sporný, vyvolává nesprávný dojem, jako by šlo o prosté opakování jakéhosi „prvního nevolnictví“, proto jej i většina marxistických historiků užívala v uvozovkách nebo s adjektivem „takzvané“. A ještě spornější je otázka, jestli jím můžeme označit celé historické období. Pokud jde o tzv. „malou dobu ledovou“, ne všichni autoři ji ukončují stejně jako J. Lhoták na s. 59, někteří ji protahují až do druhé poloviny 19. století. Třetí připomínka se týká vztahu „město“ a „městečko“. Autor tu vychází z J. Kejře, ale jeho názor není většinou medievistů přijímán, vedle zmíněných kritiků by bylo třeba jmenovat ještě J. Mezníka, který polemice s Kejřem věnoval samostatnou studii v ČMM. V důsledku zmíněného příklonu ke Kejřovu názoru pak autor střídavě užívá pro Janovice označení město a městečko, ne vždy v souladu s prameny. Např. mluví o městě před r. 1356, ač šlo o městečko (s.92). Kromě těchto spíše koncepčních nedopatření jsou tu i některá věcně problematická místa. Sporné je rovněž klást v souladu se starší literaturou dobytý Chlévcův hrad (s.76) do Bezděkova u Rokycan, neboť tam ani písemnými prameny, ani archeologicky jinak žádný hrad doložen není. Není to ale ani Bezděkov u Klatov, jak rovněž soudili někteří autoři, ale zřejmě zcela jiná lokalita, nejspíše (podle ostatních tehdy dobytých tvrzí) někde na Březnicku či Písecku. Poněkud upřílišněné je tvrzení na str. 111, že duchovní správu Janovic převzal v době jagellonské sbor jednoty bratrské. Ani v tomto období totiž většina obyvatel Janovic asi k jednotě nepatřila, bratří tu nejspíše i tehdy byli trpěnou menšinou, podobně jako v jiných venkovských městech té doby. A pokud jde o Bartolomějskou noc (s.99), doplnil bych, že o ní psal i A. Molnár. To vše jsou ale, znovu opakuji, jen drobnosti, které nic nemění na to, že práce je neobyčejně zdařilá a rozhodně převyšuje běžný průměr současných diplomních prací, takže ji plně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

V Praze 1. září 2007.

Prof. PhDr. Eduard Maur, CSc.